Cours de tibétain - Sangtcheu Meunlam - leçon 11

Le 25 février 2025

1. Traduction et analyse

Strophe 12

ཕྱག་འཚལ་བ་དང་མཆོད་ཅིང་བཤགས་པ་དང་། །
རྗེས་སུ་ཡི་རང་བསྐུལ་ཞིང་གསོལ་བ་ཡི། །
དགེ་བ་ཅུང་ཟད་བདག་གིས་ཅི་བསགས་པ།
ཐམས་ཅད་བདག་གིས་བྱང་ཆུབ་ཕྱིར་བསྔོའོ། །

Je consacre à l'illumination toute petite vertu accumulée par la prosternation, l'offrande, la confession, la réjouissance, la demande et la supplication. [12][1]

Par mes prosternations, offrandes et confessions,
Par mes réjouissances, exhortations et prières,
Tout le peu de vertu que j'ai ainsi accumulé,
Je le dédie entièrement à l'Éveil. [12][2]

[ཕྱག་འཚལ་བ་+དང་] [མཆོད་+ཅིང་] [བཤགས་པ་+དང་]། ། [རྗེས་སུ་ཡི་རང་] [བསྐུལ་+ཞིང་] [གསོལ་བ་+ཡི]། ། [དགེ་བ་] [ཅུང་ཟད་] [བདག་+གིས་] [ཅི་བསགས་པ]། [ཐམས་ཅད་] [བདག་+གིས་] [བྱང་ཆུབ་+ཕྱིར་] [བསྔོ+འོ]། །

[1] Traduction Elisabeth Callahan, sous la direction de Khenpo Tsultrim Gyamtso Rinpoché, 1995

[2] Traduction JM

2. Traduction littérale avec analyse grammaticale

Vers 1 : ཕྱག་འཚལ་བ་དང་མཆོད་ཅིང་བཤགས་པ་དང་། །

- ཕྱག་འཚལ་བ་དང་ : "Se prosterner et" - ཕྱག་འཚལ་བ་ (verbe) + དང་ (conjonction de coordination)
- མཆོད་ཅིང་ : "faire des offrandes et" - མཆོད་ (verbe) + ཅིང་ (particule de connexion qui lie deux actions)
- བཤགས་པ་དང་ : "confesser et" - བཤགས་པ་ (verbe substantivé) + དང་ (conjonction)

Vers 2 : རྗེས་སུ་ཡི་རང་བསྐུལ་ཞིང་གསོལ་བ་ཡི། །

- རྗེས་སུ་ཡི་རང་ : "se réjouir" - expression composée (རྗེས་སུ་ = après, à la suite + ཡི་རང་ = se réjouir)
- བསྐུལ་ཞིང་ : "exhorter et" - བསྐུལ་ (verbe) + ཞིང་ (particule de connexion)
- གསོལ་བ་ཡི : "de la supplication" - གསོལ་བ་ (verbe substantivé) + ཡི་ (particule génitive)

Vers 3 : དགེ་བ་ཅུང་ཟད་བདག་གིས་ཅི་བསགས་པ།

- དགེ་བ་ཅུང་ཟད་ : "un peu de vertu" - དགེ་བ་ (substantif) + ཅུང་ཟད་ (adverbe de quantité)
- བདག་གིས་ : "par moi" - བདག་ (pronom personnel) + གིས་ (particule ergative)
- ཅི་བསགས་པ : "quoi que j'aie accumulé" - ཅི་ (pronom indéfini “quoi que”) + བསགས་པ་ (verbe au parfait)

Vers 4 : ཐམས་ཅད་བདག་གིས་བྱང་ཆུབ་ཕྱིར་བསྔོའོ། །

- ཐམས་ཅད་ : "tout" (pronom totalisant)
- བདག་གིས་ : "par moi" - བདག་ (pronom personnel) + གིས་ (particule instrumentale)
- བྱང་ཆུབ་ཕྱིར་ : "pour l'éveil" - བྱང་ཆུབ་ (substantif) + ཕྱིར་ (postposition finale indiquant le but)
- བསྔོའོ : "je dédie" - བསྔོ་ (verbe au présent) + འོ་ (particule finale conclusive qui marque la fin de la phrase)

Traduction littérale complète :

Je me prosterne et fais des offrandes et confesse,
Me réjouis, exhorte et supplie ;
Le peu de vertu que j'ai, moi, accumulé,
Tout cela, moi, pour l'éveil, je le dédie.

3. Vocabulaire

ཕྱག་འཚལ་བ་	se prosterner, rendre hommage
དང་	et, avec
མཆོད་	faire des offrandes
ཅིང་	et, tandis que (particule de connexion)
བཤགས་པ་	confesser, admettre ses fautes
རྗེས་སུ་ཡི་རང་	se réjouir, apprécier
བསྐུལ་	exhorter, encourager
གསོལ་བ་	supplier, demander
ཡི་	de, du (particule génitive)
དགེ་བ་	vertu, action méritoire
ཅུང་ཟད་	un peu, quelque peu
བདག་	moi, je
གིས་	par (particule instrumentale)
ཅི་	quoi que, tout ce que
བསགས་པ་	accumuler, amasser
ཐམས་ཅད་	tout, totalité
བྱང་ཆུབ་	éveil, illumination
ཕྱིར་	pour, afin de
བསྔོ་	dédier, consacrer
འོ་	(particule finale conclusive)

4. Commentaire

Par Trakpa Gyaltsen[3], suite. Nous sommes toujours dans la branche de la réjouissance.

II. Le thème de la partie principale, [où l'aspiration est] vertueuse au milieu

A. La cause de l'accomplissement de la prière d'aspiration, sept parties :

A.1. **La branche de l'hommage ཕྱག་འཚལ་བའི་ཡན་ལག**

A.2. **La branche des offrandes**

- a. Les offrandes surpassables
- b. Les offrandes insurpassables

3. **La branche de l'aveu.**

4. **La branche de la réjouissance.**

5. **La branche qui demande à tourner la roue du dharma.**

6. **La branche de la prière pour qu'ils ne passent pas en nirvāṇa.**

7. **La branche de la dédicace des racines de vertu pour l'éveil.**

7. La branche qui consacre les racines de la vertu à l'illumination

བདུན་པ་དགེ་རྩ་བྱང་ཆུབ་ཏུ་བསྔོ་བའི་ཡན་ལག་ནི།

La septième branche est celle de la dédicace des racines de vertu (དགེ་རྩ་) pour l'éveil (བྱང་ཆུབ་ཏུ་བསྔོ་བའི་ཡན་ལག་).

ཕྱག་འཚལ་བ་དང་མཆོད་ཅིང་བཤགས་པ་དང་། །རྗེས་སུ་ཡི་རང་བསྐུལ་ཞིང་གསོལ་བ་ཡི། །
དགེ་བ་ཅུང་ཟད་བདག་གིས་ཅི་བསགས་པ། ཐམས་ཅད་བདག་གིས་བྱང་ཆུབ་ཕྱིར་བསྔོའོ། །

Par mes prosternations, offrandes et confessions,
Par mes réjouissances, exhortations et prières,
Tout le peu de vertu que j'ai ainsi accumulé,
Je le dédie entièrement à l'Éveil. [12][4]

དེའང་། གང་བསྔོ་ན་ཡུལ་མཆོག་ལ་ཕྱག་འཚལ་བ་དང་མཆོད་པ་གཉིས་ཀྱིས་མཆོད་ཅིང་སྟོབས་བཞིའི་སྒོ་ནས་རང་རྒྱུད་ཀྱི་ཉེས་པ་བཤགས་པ་དང་། གཞན་གྱི་དགེ་བ་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ་དང་། ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་

[3] Drakpa Gyaltsen, élève du Seigneur du Refuge, Jamyang Kyentse Wangpo.

[4] Traduction JM

བསྐོར་བར་བསྐྱལ་ཞིང་མྱ་ངན་ལས་མི་འདའ་བར་གསོལ་བ་ཡིས་ཐོབ་པའི་དགེ་བ་ཅུང་ཟད་བདག་གིས་གང་དང་ཅི་བསགས་པ་དེས་མཚོན་ཏེ་བདག་གཞན་ཀུན་གྱི་དགེ་ཚོགས་ཐམས་ཅད་དོ།

Ainsi, ce qui est dédié, c'est : tout le bien accumulé par les prosternations et offrandes aux objets suprêmes, par la confession de ses propres fautes au moyen des quatre forces (སྟོབས་བཞི་), par la réjouissance dans les vertus d'autrui, par l'exhortation à tourner la roue du dharma (ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ / dharmacakra) et la prière pour qu'ils ne passent pas au-delà de la souffrance (མྱ་ངན་ལས་མི་འདའ་བ་ / aparinirvāṇa). Ce peu de vertu que j'ai ainsi accumulé représente l'ensemble des accumulations de mérites (དགེ་ཚོགས་) de moi-même et de tous les autres.[5]

གང་གིས་བསྔོ་བ་བྱེད་པ་པོ་བདག་གིས། གང་དུ་བསྔོ་ན་སྲིད་པའི་བདེ་བ་དང་ཉན་རང་གི་བྱང་ཆུབ་ཙམ་གྱི་ཆེད་དུ་མ་ཡིན་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་བླ་ན་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ།

Par qui est-ce dédié ? Par moi-même, l'acteur. En vue de quoi est-ce dédié ? Non pas pour le simple bonheur de l'existence (སྲིད་པའི་བདེ་བ་) ou pour l'éveil des auditeurs et des réalisés solitaires (ཉན་རང་གི་བྱང་ཆུབ་ / śrāvaka et pratyekabuddha), mais pour le grand éveil parfait et insurpassable (རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་བླ་ན་མེད་པ་ / anuttarasamyaksaṃbodhi).

ཇི་ལྟར་བསྔོ་ན་འཁོར་གསུམ་མི་དམིགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཟིན་ཅིང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཀྱིས་འཕངས་པའི་ཐབས་ཤེས་ཟུང་དུ་འབྲེལ་བའི་ཚོ་གས་བསྔོ་བར་བགྱིའོ། །

Comment est-ce dédié ? Par le rituel (ཚོ་གས་) qui unit la méthode et la sagesse (ཐབས་ཤེས་ཟུང་དུ་འབྲེལ་བའི་ / upāyaprajñāyuganaddha), soutenu par la sagesse (ཤེས་རབ་) qui ne conçoit pas les trois sphères (འཁོར་གསུམ་མི་དམིགས་པའི་) et propulsé par l'esprit d'éveil (བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ / bodhicitta).

དེ་ཡང་འོག་ནས་འབྱུང་བའི་སྨོན་ལམ་རྣམས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་འགྲུབ་པ་ལ་གེགས་བྱེད་པ་སྡིག་སྒྲིབ་ཡིན་པས་དེ་སྦྱོང་བ་དང་། འགྲུབ་པའི་མཐུན་རྐྱེན་ནི་བསོད་ནམས་ཡིན་པས་དེ་རྒྱ་ཆེར་འཕེལ་ཞིང་ནམ་ཡང་མི་ཟད་པ་ཞིག་སྨོན་ལམ་འགྲུབ་པའི་རྒྱུར་ཅིས་ཀྱང་དགོས་ལ།

Ainsi, pour que les vœux qui vont suivre se réalisent tels quels, il faut purifier les fautes et obscurcissements (སྡིག་སྒྲིབ་) qui font obstacle à leur accomplissement. Et puisque la condition favorable à leur réalisation est le mérite (བསོད་ནམས་), il est absolument nécessaire d'avoir, comme cause de l'accomplissement des vœux, un mérite qui s'accroît grandement et qui ne s'épuise jamais.

ཡན་ལག་བདུན་པས་ནི་སྡིག་སྒྲིབ་སྦྱོང་བ་དང་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་གསོག་པ་དང་དགེ་བའི་རྩ་བ་འཕེལ་ཞིང་མི་ཟད་པར་བྱེད་པ་གསུམ་ག་འགྲུབ་པས་དེ་སྔོན་དུ་བཏང་ན་འོག་ནས་འབྱུང་བའི་སྨོན་ལམ་རྣམས་འགྲུབ་པ་ལ་ནུས་པ་ཤིན་ཏུ་ཆེའོ། །

---

[5] Traduction du commentaire JM

Par les sept branches (ཡན་ལག་བདུན་པས་), on accomplit ces trois choses : purifier les fautes et obscurcissements (སྡིག་སྒྲིབ་), accumuler les collections de mérites (བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་) et faire croître les racines de vertu (དགེ་བའི་རྩ་བ་) de façon inépuisable. Si l'on pratique cela au préalable, cela confère un très grand pouvoir pour la réalisation des vœux qui vont suivre.